

Sallent ret un emotiu homenatge a deu veïns morts als camps d'extermini nazis

PEPA MAÑÉ
Sallent

«Era molt mal vist dir que el pare s'havia mort en un camp nazi. El règim de Franco culpava de tots els mals als vençuts. Els rojos o rojos separatistas. Deien que alguna cosa devien haver fet. Dels 8.000 espanyols que s'hi van internar, 5.000 van desaparèixer. Els que van sobreviure han deixat el seu testimoni per a les generacions futures.

Ara podem dir que un dia a Sallent es va fer un acte per recordar uns sallentins anònims, i animo a donar testimoni d'una història carregada d'indignació i tristesa».

Aquest va ser l'emocionat discurs que Montserrat Ruiz Flotats, néta del deportat Esteve Flotats Caus, va fer ahir a la sala Vilà i Valentí de Sallent en nom dels familiars dels deu veïns del municipi que van morir als camps d'extermini nazis. Els familiars dels deportats van tenir un paper destacat en un acte organitzat per l'Ajuntament de Sallent, l'Amical de Mauthausen i el Memorial Democràtic de la Generalitat per retre homenatge a aquests veïns que van néixer o vivien a Sallent abans de marxar a l'exili i caure en mans dels alemanys. L'acte era inclòs en la commemoració del Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust, que se celebra el 27 de gener.

Durant l'acte d'homenatge, hi va haver diversos moments emocionants. Per començar, es va descobrir una placa al cementiri municipal Àngel Custodi en què consten els noms dels deu deportats, a la qual dues familiars dels deportats Jaume Escaler i Josep Duró van fer l'ofrena d'una corona de llorer. També va dir unes emocionades paraules Alejandro Fernández, fill del deportat Manuel Fernández López, en recordar que **«els mataven de manera trista i miserable: als més dèbils els donaven una tovallola i deixaven que anessin a la dutxa»** i deixar constància que el govern de Franco els va abandonar, ja que no els va reclamar com a espanyols. L'emoció va continuar amb la música de la pel·lícula «La llista de Schlinder» interpretada pel clarinet de Gerard Sibila Roma, besnét de Jaume Escaler. Ferran Sánchez Agustí, historiador local i coordinador de l'acte, va destacar que, fins ara, els noms dels sallentins morts pels nazis no constaven enlloc i **«almenys ara els seus familiars podran tenir un lloc per recordar-los per Tots Sants»**.

Ja a la sala Vilà i Valentí es van fer els parlaments. Després de les intervencions de Rosa Toran, presidenta d'Amical Mauthausen – que va reivindicar la vigència del missatge de les víctimes de l'holocaust fins que **«els drets humans no siguin respectats en tots els escenaris del món»**–, i de Carles Llussà, director territorial d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, es va fer un breu apunt biogràfic dels deportats sallentins, que va portar llàgrimes als ulls a alguns dels presents.

ELS DEPORTATS

Joan Poch Sardà (Torrelavit, 7/7/1908-Steyr, Àustria, 7/7/1942)

Jornaler. Casat amb Aurèlia Llobet van tenir una filla, Gràcia. Se'n va anar de voluntari a la guerra. La Retirada i l'exili, fins que el 4 de juny de 1940 va caure presoner dels alemanys i va ser internat a l'Stalag de Krems-Gneixendorf (Àustria). Des d'aquí va escriure en diverses ocasions. El 19 de setembre de 1941 va entrar a Mauthausen, i el dia que feia 34 anys va morir al camp de Steyr.

Jaume Arís Estrada (Sallent, 25/4/1900-Mauthausen, 1/10/1942)

Va ser de l'última lleva mobilitzada per la República. El 19 de desembre de 1941 el van internar a Mauthausen. Hi va morir deu mesos després. La seva esposa, Dolores de Roa, amb qui va tenir un fill, es va tornar a casar a Madrid, i no va explicar els fets fins molts anys després.

Josep Duró Sabata (Sallent, 1/2/1901-París, 20/7/1945)

Fonedor i vocal de la junta fundacional del CE Sallent. Casat amb Hermínia Garcia, van tenir un fill, Fermí. Va entrar a França el 7-2-1939. L'última carta és del 6-3-1943. Detingut per activitats a la Resistència francesa. Deportat a Dachau (5-7-1944). Alliberat el juny del 1945 en estat greu, va morir un mes després.

Jaume Escaler Puig (Sallent, 6/3/1899-Gusen, 2/5/1941)

Barber. Havia regentat un obrador de perfums i licors artesans. President fundador del CE Sallent. Casat amb Flora Ros, van tenir dues filles. Mobilitzat a les darreries de la Guerra Civil. A l'exili, mare i nenes al camp de Ruelle; el pare, al de Bram. Es van retrobar a Angoulême, on van viure mig any fins que el 20-8-1940 els alemanys se'l van endur a Mauthausen, i després a Gusen.

Manuel Fernández López (Sanz-Pesoz, Astúries, 1/11/1901-Gusen, 13/12/1941)

Casat amb Anna Ros i amb dos fills. Va ser inscrit com a difunt, però va ser deportat des de Moosburg (Àustria) a Mauthausen (6-6-1940). L'últim destí va ser Gusen.

Esteve Flotats Caus (colònia Manent, 25/3/1904-Gusen, 7/11/1941)

Carnisser i impulsor de cooperatives de consum. Va partir a l'exili, ferit, des de Barcelona. Va ser a França, en camps per a exiliats. Deportat a Mauthausen, i traslladat a Gusen, va morir rebentat per les puntades d'un SS.

Manuel Giménez Garrido (Bayarque, Almeria 9/10/1903-Gusen, 18/10/1941)

Casat amb Ana Castillo. Va ser deportat des de Fallingbostel (Alemanya) a Mauthausen el 8 de setembre de 1940 i va ser traslladat a Gusen el 17 de febrer de 1941.

José Hato Fernández (Calasparra, Múrcia 18/8/1902-Dachau, 13/5/1943)

Jornaler, casat amb Esperanza Granados i pare d'Antònia i Pepito. Va ser deportat des de Fallingbostel (Alemanya) a Mauthausen (8-9-1940), després a Gusen (24-1-1941). Més tard a Dachau (8-11-1942), on va morir cremat.

Salvador Ventura Tort (Bagà, 25/1/1901- Gusen, 24/1/1941)

Miner de Potasses. Casat amb Núria Ventura, van tenir tres fills. Des de l'Stalag d'Estrasburg, va ser deportat a Mauthausen el 13 de desembre del 1940. Entrà a Gusen (24-1-1941).

Llorenç Vilaseca Carrió (Sallent, 15/12/1911-Gusen, 14/7/1941)

Exercí de mestre i fou milicià de la cultura a la Batalla de l'Ebre. Es cartejà des d'un camp de concentració francès amb la madrineta de guerra Juliette Esteve. Fou deportat des de l'Stalag de Sadbostel a Mauthausen el 28 d'agost de 1940. Entrà a Gusen el 8 d'abril de 1941.

_ Antònia Escaler. Filla d'un sallentí mort a Gusen

PEPA MAÑÉ/Sallent

«Ens va fer adéu amb la mà i ja no el vam veure més» Antònia Escaler Ros, actualment de 82 anys d'edat, va marxar a l'exili quan en tenia 12 amb la seva mare, Flora, i la seva germana, Angelina, quatre anys menor, per reunir-se amb el seu pare, Jaume, que havia estat cridat per anar al front i que, en trobar-se que a Barcelona ja tothom havia marxat, va emprendre camí cap a França.

-Com és que van marxar a l'exili?

-La mare tenia por del que sentia a dir que mataven dones i fills dels qui tenien ideals, i va decidir marxar, tot i que no sabíem on anàvem. Pel camí vam trobar el pare, amb qui vam fer nit a Olot.

-Què va passar quan van arribar els alemanys al camp d'Angoulême?

-Al cap de poc temps ens van dir que ens havien de canviar de camp, i ens van posar en un tren, el Comboi dels 927. En arribar a la frontera amb Àustria, van fer baixar els homes. El pare, com que era baixet i estava assegut al meu costat, no el van fer baixar. Però després, en pensar que el podien matar quan descobrissin que se l'havien deixat, ens va fer cridar els alemanys. Llavors se'l van emportar. Només ens va fer adéu amb la mà. Ja no el vam veure més. A nosaltres ens van tenir 16 dies al tren, perquè ningú no ens volia. Ens van tornar a Espanya per Irun, i vam estar-nos uns mesos a Manresa, a casa dels tiets. Ens ho van prendre tot, les coses de casa, de la perfumeria...

-Van tornar a saber del pare?

-Prou miràvem de saber, però vam estar molt temps sense notícies. La mare fins i tot anava a veure aquestes que tiren cartes. I un dia es van presentar els tiets, que portaven un paper de la Creu Roja que deia que el van matar a Gusen el 1941.

-Com valora l'homenatge?

-És d'agrair aquest acte a Sallent, perquè a Espanya mai no han pensat en nosaltres.